

Slavenski dom

Ste. 171

V Ljubljani, petek, 30. julija 1937

Leto II.

Prihovski napadalci obsojeni

Morilec Dugina 3 leta robije, Reja S. 5 mesecev strogega zapora, Paravan 3 in pol meseca, ostali 3 in pol do 5 mesecev pogojno 6 jih je pa oproščenih

Celje, 30. julija. 1937.

Ob tričert na dvanajst je prišel sodni senat s predsednikom dr. Vidovičem v dvorano, nakar je dr. Kalan v imenu branilcev izjavil, da on zastopa vse. Nato je predsednik ob grobni tišini razglasil sodbo:

Od obtožbe po § 280. k. z. se oproste: Goršek Milan; Beigott Ivan, Korosec, Mirko, Ivan Kranjc, Neuwirth Feliks in Milan Orožen.

Obsojeni so: Mlinar Ivan, Paravan Anton, Primec Filip, Primec Mirko, Ranar Miroslav, Silič Ivan, Štancer Drago, Urbančič Ludovik, Markež Vinko, Reja Slavko, Dugina Viktor, Brajkovič Slavko, Bunc Josip, Klanjšček Franc in Kodrič Franc.

Vsi ti so krivi, da so se zbrali pri Prihovi,

da so bili udeleženi pri pretepu, da so poškodovali tujo lastnino, Dugina pa še po § 178-2 k. z., da je z nevarnim orožjem zadal Dolinarju takšno poškodbo, da je na posledicah umrl.

Markež je bil poleg tega spoznan za krivega radi tepeža in ker je tolkel po avtomobilu, in sicer po § 365. (poškodba tuje lastnine).

Sodba se glasi:

Reja Slavko na pet mesecev strogega zapora;

Dugina Viktor na 3 leta robije;

Brajkovič 4 mesece strogega zapora;

Ranar, Bunc, Klanjšček, Kodrič, Mlinar,

Paravan, Primec Filip, Primec Mirko, Silič Ivan na tri in pol meseca strogega zapora.

Štancer in Urbančič na 4 mesece strogega zapora;

Markež Vinko na 5 mesecev strogega zapora Dugina je obsojen tudi na izgubo častnih pravic za dobo treh let.

Vsi obtoženci so obsojeni na poravnavo stroškov, ki so izterljivi, plačanje povprečnine 3000 Din pa so oproščeni. Vse odškodninske zahteve se zavračajo na civilno pravno pot. Vsem obsojencem se vsteje preiskovalni zapor v kazen.

Poleg tega se pri Brajkoviču, Buncu, Klanjščku, Kodriču, Mlinarju, Primecu Filipu, Primecu Mirku, Ranarju, Siliču, Štancerju in Urbančiču odloži kazni za dobo dveh let, Markežu pa za dobo treh let.

Samo Paravan in Reja sta obsojena poleg Dugine brezpogojno.

Japonci v Peking

Zaradi izdajstva večjega števila kitajskih generalov

Tientsin, 30. julija. Zaradi izdajstva poveljnika civilnega dela severne Kitajske, generala Cihcujana, ki je prestopil k Japoncem in kitajski vojski kazal hrbet, so se morali Kitajci umakniti iz Peipinga. Kitajski poveljnik general Sunčejuan se je s svojo armado umaknil proti Paotingfuju, medtem

ko so Japonci vkorakali v Peiping in ga zasedli. Prvem izdajstvu kitajskih generalov so sledila še nadaljnja. Najnovejša poročila pravijo, da je več kitajskih generalov, ki so poveljevali na severnem Kitajskem, na svojo pest začelo pogajanja z japonskimi vojaškimi poveljstvi. Ti generali hočejo s pomočjo Japonske ustanoviti v Peipingu samostojno vlado, in sicer tako, da bi Peiping postal prestolnica nove samostojne države na severnem Kitajskem. Borbe, ki so trajale ves četrti del Peipinga in Čungčua ter Pungtaja, so ponehale. Od japonske strani so posegla v borbo letala in tudi bojne ladje.

Sanghai, 30. julija. Novi župan Peipinga, general Cangučung, je v proglasu na mestno prebivalstvo dejal, da hoče vrniti Peipingu mir. Kitajska 29. armada je od začetka sedanjega spora do danes izgubila že 15.000 mož. Zrtve je dosti. Zaradi tega se je on odločil, da se rajši pogaja z Japonci in tako omogoči miren razvoj avtonomije v tem delu Kitaja.

Anglija svari

London, 30. julija. V angleški spodnji zbornici so nekateri poslanci zunanjega ministra Edena spraševali glede dogodkov na Kitajskem. Zunanji minister je odgovoril, da se Anglija zaveda zelo resnih zapletitve, ki nastajajo na Daljnem vzhodu. Angleška vlada da je Japonsko resno posvarila,

naj nikar ne povzroča kakšnih političnih sprememb v območju Peipinga, in da je tudi v stalnih zvezah z Ameriko, Francijo in Sovjetsko Rusijo, pri katerih vpliva v istem smislu.

Rusija se ne bo vmešavala pač pa tajno Kitaju pomagala

Varšava, 30. julija. Na Poljskem vlada veliko zanimanje za spor med Japonsko in Kitajsko, to pa predvsem zaradi upletenosti Sovjetske Rusije. General Sikorski piše v »Kurier varšavski«, da bi zmaga Kitaja pomenila zmago Sovjetske Rusije. Sovjetski vpliv postaja po vsem Kitaju čim dalje večji in močnejši. Tudi maršal Čankajšek je popolnoma pod sovjetskim vplivom. To je tudi razumljivo, ker se ne sme na nikogar zanašati, izvemžiti Sovjetsko Rusijo, ako se hoče uspešno zoperstaviti japonskemu pritisku. General Sikorski ne verjame, da bi Sovjetska Rusija posegla v to borbo, prepričan pa je, da bo nudila vso vojaško pomoč kitajski vladi in je v ta namen tudi že opremila Zunanjo Mongolijo kot ogromno vojaško skladišče za pomoč kitajskim armadam.

Washington, 29. julija. AA. (Havas.) Japonski veleposlanik v Washingtonu je sporočil ameriški vladi, da japonske čete ne bodo prekoračile črte, ki leži 32 km južno od železniške proge Pejping-Tientsin, če kitajske čete prenehajo ogražati Japonsce.

Dve strašni nesreči

**V Ameriki zgorela ladja: 50 mrtvih
V Franciji iztiril vlak: 27 mrtvih, 51 ranjenih**

Baltimore, 30. jul. Parnik »City of Baltimore«, ki v poletnem času prevaža izletnike med Baltimorem in Norfolkom, se je sredi zaliva Chesapeake, kakih 25 km daleč od Baltimora, iz neznanega vzroka vžgal. Na pomoč so prihiteli takoj številne druge ladje gasilske službe, kakor tudi pet ladij pomorske šole v Annapolisu, toda požar na ladji je tako hitro napredoval, da je tudi ta pomoč prišla že prepozno. Plameni so po poročilih križarko »Arkansas«, ki je tudi prihitela na pomoč, uničili ves gornji del ladje. Število žrtev še ni znano. Pristaniške oblasti, ki so izletniški parnik odpravile, trdijo, da je bilo na parniku več sto izletnikov, točnega števila pa ne vedo, ker se pri tako kratkih vožnjah imena potnikov ne zapisujejo. Do sedaj je bilo menda rošenih okrog 100 izletnikov. Ko je predsednik Roosevelt izvedel za katastrofo, je dal nalog 100 vojaškim letalom, da pomagajo pri reševalnih delih. Ker pričakujejo, da se je mnogo potnikov rešilo na majhne čolne, ki so se iz vseh strani prihiteli na pomoč, število smrtnih žrtev najbrž ne bo zelo visoko. Vsekakor pa obstoja bojazen, da je zgorela ali utonila najmanj 50 oseb, ne vsehvi moštva, ki je verjetno izgubljeno, ker je do zadnjega trenutka ostalo na gorci ladji.

Ville Neuve-St. Georges, 30. julija. Tukaj se je pripetila strašna železniška nesreča, ko je ekspresni vlak, ki vozi iz Pariza proti St. Etienneu, ponoči ob četrta na dvanajst iztiril. Vlak je z veliko brzino skočil s tira in se zaril v zemljo, vagoni pa so drug na drugega poskakali, tako da je nastal kup zbitega železja in lesa, iz katerega je prihajalo strahotno vpitje ranjenec. Vlak je bil sestavljen iz popolnoma železnih in lesenih vagonov. Medtem, ko so železni vagoni ostali kolikor toliko nepoškodovani, so leseni vsi zmečkani. Najhujše izgledata dva lesena vagona tretjega razreda, ki sta drug v drugega zlezla ter so ju železni vagoni nato pod seboj zmečkali. Potniki v teh vagonih so večji del mrtvi in ranjeni. Po ostalih železnih vagonih razdejavanje ni bilo toliko in so bili potniki le nekoliko semtertja pometani ter so rane nastale večji del

od kovčkov, ki so se skotalili s polic ter potnikov popadali po glavah. Takoj je bila organizirana od pomoč pri kateri je sodelovalo tudi vojaštvo. Ministrski predsednik Chaumets, notranji minister Dormoy in minister za javna dela Queuille so takoj odpotovali na kraj nesreče. Do jutra so potegnili iz vlakovih razvalin 27 mrtvih in 51 težko ranjenih. Promet je bil vsa noč ustavljen. Šele v jutranjih urah je bila proga toliko popravljena, da so lahko vlak, ki so na tej progi silno številni, zopet lahko vozili.

15 mrtvih pri letalski nesreči v Belgiji

Bruselj, 30. julija. Zadnji podatki o letalski nesreči pri Halu, južno od Bruslja, kjer je (kot je »Slov. dom« že poročal, op. ur.) padlo na tla veliko nizozemsko potniško letalo, pravijo, da je našlo smrt vseh 11 potnikov in 4 moške posadke. Preiskovalna komisija je dognala, da je bilo letalo zadeto od strele.

Otrok z dvema glavama

Varšava, 30. julija. V Zamoseu v vojvodini Lublinski je neka kmetska mati rodila otroka z dvema glavama. Prva glava je bila popolnoma normalna, druga pa je bila prirastena pod levo roko. Otrok je kmalu po rojstvu umrl.

Slovaški praznik v Bački

Belgrad, 30. julija. m. V začetku avgusta letos bodo v Bačkem Petrovcu velike narodne slavnosti Slovakov. Ob tej priliki bo več prosvetnih prireditvev, bo pa tudi občni zbor Slovaške Matice. Za kulturne cilje, ki jih zasleduje Slovaška Matica, ji je češkoslovaška vlada podarila podporo 100.000 dinarjev.

Abesinijo za Španijo

Politična kupčija med Anglijo in Italijo

Berlin, 30. julija. Nemški tisk se danes mnogo bavi z razgovori, ki jih je imel angleški ministrski predsednik Chamberlain s italijanskim poslanikom grofom Grandjem. V pisanju nemških listov se opaža precejšnja nervoznost, ko da bi Nemčija ne želela, da jo Italija prebriži v sporazumu z Angleži. Nemški tisk predvsem poudarja, da sta po teh razgovorih Anglija in Italija prišli nekako do prepričanja, da je treba gospodski sporazum, ki je bil med njima sklenjen 2. januarja 1937, vendar enkrat ozi- vortvoriti na vseh področjih Sredozemskega morja, kamor v prvi vrsti spada špansko vprašanje. Edino »Korrespondentsblatt«, ki je glasilo zunanega ministrstva, se veseli zblizanja med Italijo in Anglijo.

Izgredi na otokih Barbados

London, 30. julija. Iz Bridgetowna, na otočju Barbados, poroča Reuter, da so tamkaj izbruhnili krvavi izgredi. Neredi so trajali polna dva dneva in je prišlo na več krajih do streljanja po ulicah. Na pomoč je prišla angleška križarka, ki je izkrcala svoje mornarje, ki so z orožjem v roki napravili red v mestu. Ubitih je bilo 16 ljudi, ranjenih pa 28. Izgredi so nastali zaradi tega, ker so delavci zahtevali povišanje plač.

Teror na Irskem popušča

Belfast, 30. julija. Val terorja, ki je med obiskom angleškega kraljevskega para v ulsterski prestolnici zavladal ob vsej meji med južno in severno Irsko, je popustil. Po dosedanjih ugotovitvah so teroristi spustili v zrak dva velika mostova, požgali 43 carinarne in obmejnih stražarnic ter razdejali tri železniške proge. Vse telefonske in brzojavne zveze med obema deloma Irske so bile pretrgane. Policija v severni Irski je še vedno v polni pripravljenosti. Oddelki angleškega vojaštva so zasedli vse večje prometne točke. Od meje pa ne poročajo več o nobenih posebnostih.

Vesti 30. julija

Ameriški milijarder Ford je ob svojem 74. rojstnem dnevu rekel časnikarjem, da je sedanjí položaj težaven zaradi tega, ker svet preveč politizira in premalo gospodari.

Med Turčijo in Irakom nameravajo zgraditi dve važni železniški progi. To je prva posledica nedavno podpisanega pakta med štirimi mohamedanskimi državami v Aziji.

30.000 mrtvih in ranjenih so samo pri zadnjih bitkah pri Brunetti izgubile rdeče čete v Španiji, je izjavil general Franco.

Italijanski kralj je sprejel v daljši avdienci jugoslovanskega poslanika Dučića, ki zapuša poslaniško mesto v Italiji.

Obalni parnik »Rilly«, ki vozi med Marseillom in Alicantom, je bil v bližini obale Balearskih otokov od neznane podmornice torpediran.

Nov zakon o filmski industriji bo dobila Anglija. Angleški filmi bodo v bodoče samo tisti, kjer so angleški državljani pri izdelovanju filmov zaslužili na račun mezd vsaj 75%.

Spor med poljsko vlado in krakovskim nadškofom knezom Sapieho je končnoveljavno poravnani, je na včerajšnji seji senata ugotovil zastopnik vlade.

Poljski senat je sprejel zakon o agrarni reformi v Gornji Šleziji. S tem zakonom bo razdeljenih nekaj nemških veleposestev. Nemška manjšina je proti temu že protestirala.

17. mednarodni kongres geologov, ki je zboroval v Moskvi, je zaključil zasedanje. Prečitali so več sto referatov. Prihodnji kongres bo leta 1940 v Londonu.

Požar je nastal v rudniku »Petite Roselle«, severno od Metzja v Franciji. Požaru je sledila eksplozija. Ranjenih je 14 rudarjev, eden je mrtel. V tem rudniku je zaposlenih tudi več sto slovenskih rudarjev.

Poziv za pogajanja o zapadno-evropskem paktu je angleška vlada poslala petim vladam, ki so svojčas podpisale lokarnsko pogodbo.

Zadnje sejo je pred odhodom na počitnice imela francoska vlada in na njej ugotovila, da je trenutno v Franciji 313.716 brezposelnih.

Pomorska pogodba med Ameriko, Anglijo in Francijo, podpisana v januarju 1935, je bila sedaj od vseh držav ratificirana in stopa v veljavo.

Francoska letalka Maryse Bastie je sinoči priletela v Moskvo iz Omska. Preletela je razdaljo 1620 km v 6 urah in 25 minutah.

Obiščite VI. mariborski teden!

Od 31. julija do 8. avgusta 1937. (50% popusta na železnice in parobrodih od 29. jul. do 10. avg.)

Velika gospodarska in kulturna

revija! Industrija — Tekstil — Obrt — Trgovina — Kmetijska razstava — Prva fitopatološka razstava — Pokušnja vin — Zgodovina — Umetnost — Grafična razstava — Tujski promet — Akvaristična razstava — Kuncerejska, golobarska razstava — Razstava malih živali — Modna revija — Mednarodni plesni turnir — »Sen kresne noči« na prostem — Koncerti — Kongresi — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču. — Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji, zeleno romantično Pohorje, vinorodne Slovenske gorice, gostoljubni, lepi Maribor — vas vabijo!

Popolnoma reorganizirati hočejo vse francoske železnice. Novo pobudo za to je francoska vlada dobila vsled neprestanih katastrofalnih nesreč, ki se zadnje čase množijo. Govorijo, da bodo železnice podržavili.

30 potnikov je bilo ubitih, 45 pa ranjenih pri železniški nesreči na Japonskem, ko sta dva brzovlaka trčila drug v drugega pri postaji Olohama.

Svetovni prvak v sabljanju je postala Madžarska. Drugo mesto je na pariški tekmi zasedla Italija, tretje Nemčija, četrto Rumunija.

Na svoji zadnji seji pred počitnicami je angleška vlada govorila o potrebi utrjevanja raznih otokov ob velikih cestah angleškega imperija.

Francoska letalska družba »Air France« in nemška »Lufthansa« bosta podpisali pogodbo o skupni organizaciji letalskega prometa med Evropo in Ameriko.

V Savoiji na italijanski meji ima en francoski armadni zbor orožne vaje. Italija zaradi tega ni prijetno dirjena.

Italijanski kralj je sprejel 10 zastopnikov nemške delavske fronte in jim je sam razkazal notranj-ščno klopnice »Vittorio Veneto«. Takšnega odklovanja še ni bil deležen noben Italijan in noben inozemec.

Umrli je znani angleški veliki admiral sir Somerset Gough-Galthorse. V svetovni vojni je bil vrhovni poveljnik angleškega Sredozemskega morja. Premirje s Turčijo je bilo podpisano na njegovi admiralski ladji »Agamemnon«.

Vsem angleškim vojakom, ki so odšli na letni dopust, so dali nalog, naj pridno agitirajo za novince. Vaak naj pripelje s seboj enega novince, pa bo Anglija varna.

Zastopstvo vsearabskih združenj v Mali Aziji bo prišlo v Zenevo, kjer bo predložilo protest proti razdelitvi Palestine.

Italijanski imperij in naslov cesarja za italijanskega kralja je priznala Japonska.

Žid Abraham Lasasohn Bilinski je bil imenovan za ljudskega komisarja za industrijo živl v Moskvi.

4 in pol milijona delovnih dni je izgubilo v mesecu juniju ameriško delavstvo veled stavk. Na plačah pomeni ta izguba skoraj 1 milijardo dinarjev.

Lakota grozi polmilijonskemu mestu Buffalo v Ameriki vsled se vedno trajajoče stavke prevoznikov in mesarjev.

Razprava o prihovskih napadalcih končana

Zagovorniki obtožencev obdelujejo politično polje

Po zaslišanju zadnjih prič, ki so bile zaslišane glede umora akademika Dolinarja pri Prihovi, sta povedala svoje mnenje, zakaj naj bi bil Dolinar umrl, še sodna zdravniška izvedenca gg. dr. Steinfelser in dr. Bregant.

Dr. Steinfelser je poudaril, da pri primeru z Dolinarjem ne more biti govora o kakšni izkrivljenosti, prav tako pa tudi ne o tem, da bi se bil Dolinar zasužil. Vzrok smrti je bila po njegovem mnenju ohromelost srca, povzročena zaradi poškodbe, čeprav poškodba sama na sebi ni bila smrtonosna. Smrt pa je vendarle v zvezi z zvezi s to poškodbo. Verjetno je, da sta poškodba kot taka in izguba krvi šele privedli do tega, da je srce v svoji funkciji omahnilo.

Dr. Bregant pravi, da rana kot taka ni bila smrtna. Iz konstrukcije pokojnikove pa je razvidno, da je smrt nastopila zaradi tako imenovane statusa Thimico-lymphaticus. Dolinar je najbrž takoj umrl. Dr. Bregant je prepričan, da je moral Dolinar umreti kmalu potem, ko je bil zabit, če že ne takoj po poškodbi.

Ta izjava dr. Breganta je torej nekoliko drugačna, kakor pa jo je podal primarij dr. Steinfelser, ki je rekel, da je bila rana v zvezi z Dolinarjevo boleznijo smrtonosna. Dr. Bregant pravi, da je bila to srčna kap. Dr. Steinfelser pa je še enkrat dejal: »Vztrajam pri tem, kar sem rekel.« Ob tej priliki je tudi navedel primer, kako so v svetovni vojni ranjeni s prebodnimi in prestrljenimi pljuči marširali še po 15 km daleč, če niso imeli takšne bolezni, kakor jo je imel pokojni Dolinar.

Čitanje izpovedi prič

Sledilo je nato čitanje izpovedi prič, predvsem domačinov iz Prelog, ki so videli napad pri Prihovi. Sporočeno so bile tudi izpovedi nekaterih akademikov, ki so bili pri Prihovi napadeni. Prebrana je bila izjava dr. Lajevica iz Ljubljane, ki se je udeležil Živkovičeve turnee, ter je v svojem avtomobilu vozil nekaj senatorjev. Ta je tudi v Slovenski Bistrici počakal na tovorni avto, v katerem se je vozila Rejeva družba proti prihovskemu klanu.

Sofor Pezdikeč, ki je vozil rumeni avtomobil, s katerim se je vozil Reja, je povedal, da se je z njimi peljal tudi Klug, ki je daljše soferju navodila, kje naj se ustavi, sam pa je nato pobegnil. Pezdikeč je tudi izpovedal, da je od konjske strani privozil v svojem črnem avtu obtoženi Gorisček, ki pa svojega avtomobila ni pustil zraven njegovega. Ta izjava pa je čisto drugačna, kakor jo je pa podal Gorisček sam.

Zdravniki izjavljajo drugič

Na zahtevo nekaterih gospodov je nato predsednik senata še enkrat zaslišal zdravniška izvedenca o tem, ali je bila Dolinarjeva poškodba sama na sebi smrtno nevarna, ali ne. Tudi ti dve mnenji, ki sta jih podala zdravnik, se bistveno razlikujeta med seboj.

Dr. Steinfelser

pravi takole: »Dolinarjeva poškodba je bila sama na sebi težka, značaja in predstavlja z ranjenimi deli v prsnem košu in pljuči nevarno poškodbo. Prizadeta je bila z močnim sunkom in z dolgim ostrim in koničastim orodjem, na pr. s takim nožem, kakršnega mi je sedajle pokazal gospod predsednik. Take poškodbe se navadno izcelijo v treh do štirih tednih, če ne nastopijo kake komplikacije, ki so pa pri poškodbah te vrste običajne. Te komplikacije so vnetje porebrne mreže ali pa absces na pljuči. Taka poškodba je torej sama na sebi težka, lahko pa postane smrtno nevarna in smrtonosna, če nastopijo opisane komplikacije.

Dr. Bergant:

»Poškodba z nožem je že sama na sebi težka telesna poškodba, ni pa smrtno nevarna. Vendar jo lahko smatramo za smrtno nevarno, ne pa smrtonosno. Smrtno nevarna je postala z ozirom na komplikacije, ki navadno nastanejo. Prav za prav bi lahko rekli, da so le posledice take poškodbe smrtno nevarne. Poškodba sama na sebi pa ozdravi v kakih treh tednih.

Edini obtožencev, ki priznava svojo krivdo in tudi to, da je zabil Dolinarja z nožem v hrbet, je Dugina. To svoje priznanje je podal večeraj še enkrat ter poudaril, da obžaluje svoje dejanje.

Osebnih podatki obtožencev

Zanimivi so vsekakor podatki, ki so razvidni iz osebnih listov obtožencev. Ti podatki pravijo, da je bil Reja štirikrat predkaznovan, med drugim enkrat na 3 mesece ječe. Obdolženi Reja, ki se splošno ne spominja te kazni, nazadnje prizna, da je res tako. Pri obtožencu Siliču ugotavlja predsednik, da ni rojstnih podatkov. Župni urad Bilja sporoča, da Silič ni v tamkajšnjih krstnih knjigah. Obtoženi Silič pa za gotovo trdi, da je bil res rojen, in sicer 1884 v Biljah pri Gorici, nakar predsednik ugotovi, da so rojstni kraj iskali v župniji Bilja v Baranji. Obtoženi Beigott je po izjavi občine Ruše bil že obsojen na 3 mesece ječe. Beigott trdi, da to ni res. Zagovorniki so mnenja, da je morda to pomota, ker je v Rušah mnogo Beigottov.

Obtoženi Paravan iz Anrovega pri Gorici je bil že dvakrat obsojen, med drugim enkrat na 9 mesecev zaradi posilstva, pa je bil pomiloščen. Paravan trdi, da je bil po nedolžnem obsojen. Predsednik: »Ampak obsojeni ste vendar bili.«

Glede računov in odškodninskih zahtev, ki sta jih predložila zastopnik Dolinarjevega očeta dr. Ogrizek in zastopnik akademika Planina dr. Macarol, obtoženci izjavljajo, da jih ne priznajo.

Sodišče je nato zavrnilo dva predloga zagovornikov, in sicer: da se še enkrat zasliši preiskovalni sodnik dr. Detiček, če bi sodišče bolj verjelo sedanjim izjavam obtožencev, kakor pa onim, ki so jih podali pred preiskovalnim sodnikom. Drugi predlog pa je bil, naj se dobavi Stevilka »Slovenec« od 9. junija, kjer je bilo objavljeno, da je bil Živkovičev avtomobil na Tržaški cesti v Mariboru napaden, kar pa ni bilo res.

Dokazno postopanje je bilo nekaj čez 1 popoldne končano, popoldanska razprava pa se je začela z govorom drž. tožilca dr. Ivana Rusa, zagovornikov ter zastopnika Dolinarjevega očeta dr. Ogrizka.

Drž. tožilec dr. Rus

Državni tožilec je poudarjal, da ima dolžnost zastopati obtožbo in da je obtožnica za vse enako sestavljena. Razprava je tudi pokazala, da krivda obtožencev ni v celoti takšna. Vsi obtoženci od prvega do dvajsetega so najprej krivi zločina napram drugim osebam. Obtožence Reja trdi, da v Mariboru še ni mislil na komplot in ga ni orga-

niziral. S tem vprašanjem se ne bomo bavili. Potek nadaljnjih dogodkov dokazuje, da je bil komplot organiziran v Prelogah, ko je bil tam neki gospod z naročilom, naj napadejo akademike. Nato je državni tožilec analiziral dva dni trajajočo razpravo. Obtoženci so dalje krivi zločina zoper varnost javnega prometa in zločina umora. Državni tožilec se je sprva postavil na stališče, da so vsi odgovorni vsak zase in vsi za enega. Poudarjal je glede vzroka Dolinarjeve smrti, da je nastopila zaradi ohromenja srca, ki je pa bila povzročena zaradi poškodbe. Glede Gorisčkove skupine je državni tožilec navajal, da niso vsi odgovorni za navedene zločine, ker se nekateri niso udeležili tepeža. Tako odpade zločin po § 203. za obtoženega Beigotta in za Neuwirtha. Težja je vloga Milana Orožna. Glede njega je državni tožilec zavzel milejšje stališče. Glede Dugine je državni tožilec vzkliknil: »Dajte zadoščenje žrtvi nesrečnega Rudolfa Dolinarja! Kot človek sočustvujem s starši. Oba, jaz in Dolinar sva sinova siromašnih staršev z dežele!« Navajal je nato vse okoliščine glede Dolinarja: »Tepemo se s praznimi programi. Ta proces naj bo resno svarilo vsakemu, da se take stvari ne bodo več dogajale.«

Govori zagovornikov

Nastopili so nato s svojimi govori zagovorniki obtožencev. Slavka Reja je zagovarjal dr. Mikuletič iz Maribora, ki je med drugim dejal: »Reja je mož temperamenta in zelo agilna za stranko. On ni poznal vseh članov, ki so bili v Prihovi. Kakor pozna poveljnik v vojski vsakega vojaka, tako bi moral Reja kot kolovodja poznati vsakega. Zato trdijo, da so bili glavni krivci trije neznani srbski gospodje, ki so dali pobudo in najeli tovorni avto. Reja je bil vodnik le kot najstarejši človek. Vodstvo pa da je prevzel zato, da bi preprečil nesrečo. Zahteval je zanj naravnost oprostilno sodbo, na drugi strani pa se ni prav nič pomisljal s trditvijo, da so ljubljanski akademiki vsega krivi, Reja pa, da je popolnoma nedolžen, ali pa je vsaj politično zločinec.

Tudi drugi zagovornik dr. Krašovec, ki je zastopal Dugino, ne smatra tega človeka za krivega zločina, pač pa samo navedenih prestopkov tepeža. Prosi za milostno sodbo. Protestira proti računu za pogrebne stroške. Sledilo je še nekaj čisto političnih govorov gospodov, ki branijo obtožence.

Dr. Ogrizek je takoj za tem poudaril, da je državni tožilec napravil veliko napako, ker je v obtožnici govoril o starih, ki jih preiskava ni dognala. Prav to je bil tudi vzrok, da so branilci zašli na politično polje in v svojih trditvah šli celo tako daleč, da so nedolžne ljudi, ki so bili z noži in kamenjem iz zasede napadeni, napravili za odgovorne za zločinski dejanje. Na svobodo in demokracijo naj bi se sklicevali tudi takrat, kadar jim oboje ni v prid.

Po slaspospevu, ki ga je zapel dr. Kalan in v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo nad poslopanjem preiskovalnega sodnika in nad tem, da je državni tožilec v večeršnjem ekspezuju tako plemenito razbremenil obtožence, je sledil

govor dr. Ogrizka

zastopnika zasebnega udeleženca Dolinarjevega očeta. Poudaril je med drugim tole:

»Visoko sodišče! V prvi vrsti je dolžan državni tožilec, da se bavi s kvalifikacijo kazenskih dejanj posameznih obtožencev. To ni moja dolžnost. Zato se doslej v to vprašanje nisem spuščal. Po govoru državnega tožilca in vseh tovarišev branilcev pa smatram za svojo dolžnost, da v splošnem podam nekaj pripomb. Predvsem moram opomniti, da je državni tožilec v svoji obtožnici napravil veliko napako s tistim odstavkom obtožnice, katerega je dal sam v obtožnico. Tako so ljubljanski akademiki v Mariboru zagrešili zločin v smislu § 154/2 k. z. S tem je prejduril njihovo dejanje, o čemer bo morda odločalo šele sodišče. S tem je državni pravnik dal danes branilcem podlago, da so lahko v svojih zagovorih na tej napadni podlagi govorili in zapeljali pot čisto drugam, nego bi morala v resnici iti. Obtoženci so na tej podlagi naslikani kot junaki, ki so nastopili v samoočrambo javnih dobrin. Akademiki pa so naslikani kot zločinci in razbojniki, proti katerim je treba vsako dejanje smatrati kot samoočrambo in se torej ne sme kaznovati. Akademiki so res priznali, da so v Mariboru demonstrirali, priznali so tudi, da je ob tistih demonstracijah lahko prišlo kak kamen ali jajce. To je pa pri vsaki demonstraciji tako in nikjer niče ni govoril v takem slučaju o kakšnem komplotu v smislu § 154 k. z. Saj ni nobenih dokazov, da bi se bili akademiki zbrali za kakšno nasilno dejanje, razen za navadno demonstracijo. Uvaževati je treba tudi, da se pri vsaki demonstraciji pojavljajo tudi drugi ljudje, za katere pa akademiki ne morejo prevzeti nobene odgovornosti. Branilci so opisovali razna dejanja ob demonstracijah v Celju in so nekateri gospodje branili danes javno trditi, da so nekateri akademiki iz Maribora demonstrirali potem v Konjicah in v Celju, kar pa ni res, ker je dognano, da so bile demonstracije v Celju takrat, ko so bili akademiki še zadržani v Prihovi. Nedolžnih demonstracij ljubljanskih akademikov v Mariboru nikakor ni moglo primerjati z naravnost razbojniškim napadom, katerega so zagrešili današnji obtoženci. Saj je vendar dognano, da akademiki niso imeli pri sebi nobenega orožja, in je na drugi strani tudi dognano, da so današnji obtoženci pripravili zasede, v zasedah pa nagromadili vse močnejše orožje: nože, gručice kamenja, samokrese, gručice in drugo. Akademiki pa so bili docela neoboroženi.

Vprav te okoliščine se moramo zahvaliti, da v Prihovi ni bilo večjih nesreč. Ako bi bili akademiki oboroženi in bi se bili v takem položaju branili, bi se bile lahko zgodile še mnogo hujše nesreče. Zato v tem položaju res ni umestno govoriti, naj se uporabi § 25 k. z., ki govori o obrambi v skrajni sili. Branilci so namreč danes skušali razbremeniti obtožence na ta način, da so dejanje obtožencev zaznamovali kot samoočrambo, ki je po § 25 k. z. dopustna. Kaj takega ni mogoče dovoliti. To so toliko manj, ker je javna oblast v polni meri etorila svojo dolžnost in v danem položaju do skrajnih mej zaščitila pristaše JNS. V tem oziru je vsak očitek brez vsake podlage. Demonstracije ljubljanskih akademikov bi se lahko smatrale kot olajševalna okoliščina, nekaj razlog za uporabo § 25. Olajševalna okoliščina se lahko res uvažuje, kakor se uvažuje pri nekaterih obtožencih, da je treba zapeljane manj kaznovati kakor pa kolovodje. Nisem nikak »Scharfmacher«, a treba je vendar za take izgrede primerne kazni, da se taki slučaj ne bodo več ponavljali. Kar se tiče varnosti demokracije, pravice, pa želim samo to, da bi tovariši branilci, ki so na te strune danes udarjali, v tem pogledu bili vedno tako tenke vesti, kakor so bili danes. S tem hočem reči, naj bodo za demokracijo

ne pravice ne samo takrat, kadar je njim prav, ampak tudi takrat, kadar je drugim prav. Jaz sam sem skušal na svoji koži, da tovariši takrat, ko so me vlekli v Bosno, niso bili tako tenkovedni. Ravno take stvari pa rodijo posledice, da žanje vihar, kdor seje veter. Demonstracije, ki so bile v Mariboru, so nujne posledice svoječasni napak. Ako bo posledica današnje obravnave ta, da bo ta tenkovednost za varovanje zakonitosti in demokracije svobodnin vresposna in da bo v vsakem položaju veljala, potem si bomo samo čestitali, da je današnja obravnava imela velik uspeh.

★

Razprava proti krivcem smrti nedolžne žrtve Dolinarja je trajala celih 25 ur. Celje je drugače mirno zasledovalo potek razprave. V auditoriju so bili vedno isti obrazi. Nekateri so ure in ure vztrajali pri razpravi in sledili vsaki podrobnosti. Za proces so se najbolj zanimali tako imenovani nacionalni elementi. Večraj so mnogo komentirali tu posebno mnenja sodnih zdravnikov-izvedencev. Nekateri so se v svojih komentarjih celo povzpeli na trditve, da Dolinar ni umrl na posledicah dobljenih poškodb v zvezi z drugimi notranjimi hi-

bami, ki jih imenujejo status thimo-lymphaticus, marveč, da je na smrt vplival alkohol, ter so konjski zdravniki, ki so pokojnega Dolinarja obducirali, navedli, da so našli v želodcu precej alkohola. Vsak nepristranski opazovalec pa si je ustvaril čisto drugačno mnenje, vsaj to, da je bila poškodba, ki jo je zadal Dolinarju Dugina z nožem, neposredni vzrok smrti.

Slovensko „bandero“

Zanimivo je med drugim tudi to, da so nekateri govorniki na večerajšnji razpravi slovensko zastavo krstili za slovensko „bandero“. Nič manj pa ne padejo v oči tudi govori branilcev, s katerimi so skušali naslikati obtožence kot nekega nacionalne heroje, da zaslužijo odlikovanje in visoka mesta, kar je tudi ironično poudaril v svojem govoru dr. Ogrizek. Dr. Ogrizek je sicer imel pravico govoriti kot zastopnik Dolinarjevega očeta takoj za državnim tožilcem, pa se je takrat omejil samo na izjavo, da vztraja pri predlogu glede odškodninskih zahtev. Branilci so bili tedaj vzraščeni in so se veselili, da bodo mogli v svojih govorih podajati svoje politične komentarje o dogodkih, ki jih je v pravi luči prikazal dr. Ogrizek in zagovornike obtožencev spravil iz njihovega političnega tira.

Izvajanja dr. Ogrizka so napravila na mnoge najboljši vtis. Iz njih je vel duh stroge objektivnosti in pravice.

Sodba nad krivce Dolinarjeve smrti bo objavljena danes ob pol 12 dopoldne.

Pred kraljevim spomenikom v Parizu

S. K. Planina je položil venec pred spomenik kralja Aleksandra

Pariz, dne 27. julija.

Po tolikih dneh bivanja v Parizu, po vsem tem pestrem in mnogoljubnem velemestnem vrvenju, ki smo ga imeli priliko na vsak korak doživljati, smo danes vendarle srečno končali to trpljenje. Ne čudite se! V šestih dneh ogledati si vse to ogromno svetovno razstavo, vse važnejše zanimivosti petmilijunskega velemesta, skočiti za en dan celo v Lisieux ter dalje v La Havre, drugi dan zopet v Versailles, to za povprečnega človeka v resnici pomenja neke vrste trpljenje. Ves dan na nogah, prevoziti po dvakrat in trikrat velikanske razdalje od prenočišča do razstavnih prostorov ter nazaj, izrpa se tako trdnega človeka do popolne utrujenosti. Ker so zlasti nekateri naši popotniki hoteli poleg vseh drugih zanimivosti opazovati tudi nočno življenje v Parizu, ki je za naše pojme posebej svojevrsno živo in pestro, se je ta splošna utrujenost h koncu spremenila že kar v naveličnost. Vseh dobrih, pa tudi lepih stvari se človek preobče, zato smo nocoj bili vsi močno zadovoljni, da je srečno končal tudi zadnji dan našega bivanja v Parizu.

Pred odhodom pa smo v Parizu hoteli izvršiti tudi svojo nenapisano domovinsko dolžnost. Vodstvo našega izleta se je potrudilo, da je danes jutraj izvedlo pred spomenikom našega pokojnega kralja Aleksandra v Parizu zelo posrečeno pietetno manifestacijo. Udeleženci izleta so se jutraj ob osmih zbrali pred glavnim vhomom v razstavo, kjer jih je nagovoril vodja g. župnik Hafner z izbranimi besedami. Pevec so pod vodstvom prof. Tomca zapeli na trgu našo državno himno, kar je na tem živahnem prostoru sredi Pariza vzbudilo splošno pozornost. Posamezniki so prihajali spravevat, odkod ta močna skupina. Po trgu, pred spomenikom miru in v sosednjih ulicah so se ustav-

ljali ljudje in z zanimanjem poslušali slovesno ubrano petje naših popotnikov.

Izpred spomenika miru se je potem skozi krasen dvored proti bližnjemu sosednemu trgu, kjer so pariški meščani postavili našemu pokojnemu kralju Aleksandru mogočen spomenik, razvil dolg sprevod z veliko državno zastavo na čelu, takoj za njo pa so trije zastopniki SK Planine nosili prekrasno venec, spleten iz svežih rož v barvah državne trobojnice z jugoslovanskim in slovenskim trakom. Skozi jutranje pariško vrvenje je živo odmevala slovenska pesem, pred kraljevim spomenikom pa se je sprevod razvil v polkrog. Pred sam spomenik se je poslavil naš fant z državno zastavo, pred njo pa fantje z vencem. V svečani tišini je g. vodja župnik Hafner poudaril slovesnost tega trenutka, ko se v sruču Francije klanja spominu svojega velikega kralja tako številna množica popotnikov iz domovine. Ta trenutek bo brez dvoma ostal vsem prisotnim v neizbrisnem spominu.

V odsotnosti g. predsednika SK Planine je potem položil pred spomenik venec g. Andolšek. Zastava se je priklonila pred mogočnim kamnitim spomenikom, pevec pa so zopet pod vodstvom g. prof. Tomca zapeli državno himno, ki so jo nato odkritih glav peli vsi navzoči. V imenu belgrajskih izletnikov, ki so se tudi vozili z nami, je potem njih zastopnika posebej položila pred spomenik krasen šopek vrtnic. Po končani slovesnosti pred spomenikom so izletniki zapeli odšli v razstavo, si čez dan ogledali tudi Louvre, se po večini povzpeli tudi na znameniti Eifflov stolp, zdaj pa se vsi utrujeni in polni vtisov vozimo proti pristanišči. Tam se bomo za en dan oddahnil, potem se pa skozi Milan, Padova in Benetke vrnili v Ljubljano, kamor prispemo v soboto jutraj. Strah.

Akcijski odbor za razširitev ljubljanskega kolodvora

Akcijski odbor za rešitev kolodvorskega vprašanja v Ljubljani je na svoji seji dne 26. julija 1937 sklenil, da se v širši akcijski odbor pritegnejo naslednji uradi odnosno korporacije:

Kr. banska uprava Dravske banovine, Komanda Dravske divizijske oblasti, Vojna delegacija pri ljubljanski železniški direkciji, Generalna direkcija državnih železnic v Belgradu, Direkcija državnih železnic v Ljubljani, Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani, Tehnična fakulteta univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, Zbornica za TOI, Delavska zbornica, Inženjerska zbornica, Zdravniška zbornica, Združenje inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, Klub arhitektov, Združenje graditeljev, Zveza industrijecev, Gremij trgovcev, Društvo za ceste, Zveza za tujski promet, Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, Touring klub, Planinsko društvo, projektanti in predstavniki tiska.

O tem se obveščate z vabilom, da delegirate svoje zastopnike v ta širši akcijski odbor, ter se udeležite prve seje tega odbora, ki bo v torek, dne 3. avgusta 1937 ob 10 dopoldne v veliki dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom:

1. konstituiranje odbora; 2. program dela; 3. volitev pododseka.

Zastopa predsednika podpredsednik:

dr. Vladimir Ravnihar s. r.

Okrog Moravč je udarjala strela

Moravče, 28. julija.

Tudi nad moravško dolino je minuli ponedeljek hrumela nevihta s hudim nalivom. Silen vihar je podiral koruzo, katero je bilo treba dvigniti, kar je dalo poljedelcem mnogo opravila. Neurje je spremljalo močno treskanje in gromenje. Strela je udarila v kostanj ob nadloški gostilni na Trznu pri Moravčah. Sunej je bil tolik, da se je zdrobilo v oknih nad 30 šip in odletelo daleč okrog po vrtu. Moža, ki je stal tedaj pod drevesom, je podrla na tla ter se dolgo ni zavedel. Tudi robovi okrog ostrešja so precej poškodovani. To je pri nas že drugi primer strele. Pred tednom je treščilo na Katarije pri Sv. Nikolaju v skalo pred neko hišo. Strela je odskočila in svignila v vežo, ker so bila odprta oboja vrata. Gospodinja pred ognjiščem se je onesvestila, dočim se otrokom v njeni bližini ni nič hudega zgodilo. Sreča, da strela v nobenem primeru ni užgala.

V nedeljo Jugoslavija-Turčija

Belgrad, 30. julija. M. Z. nocojšnjim brzovolom se bo pripeljalo v Belgrad nogometno moštvo turškega državnega nogometnega zastopstva, ki bo nastopilo v nedeljo proti našemu nogometnemu moštvo. Naša državna reprezentanca se mudi sedaj na Fruški gori, kjer je večeraj odigrala poskusno nogometno tekmo z Novosadčani. Tekma je končala z rezultatom 3:0. Novosadčani so seveda izgubili.

Patriarh Varnava pokopan

Belgrad, 30. julija. m. Večraj so v Belgradu pokopali patriarha Varnava. Mesto je bilo zavito v splošno žalost, ki so jo razodevale številne po izlozbah razstavljene slike Varnave, odele v črno in srbske narodne zastave, ki so obenem tudi zastave srbske pravoslavne cerkve. Pogrebne svečanosti so se začele ob 8 jutraj in so trajale vse dopoldne. Po ulicah, kjer je šel sprevod, se je nabralo ogromno število ljudi, pravijo, da jih je bilo več samo takrat, ko so pokopavali blagopokojnega kralja Aleksandra. Na pogreb so prišli tudi zastopniki romunske, bolgarske in albanske pravoslavne cerkve. Zlatih svečanosti so se pa smeli udeležiti tudi poslanci, in sicer le tisti, ki so bili posebej povabljeni, to so oni, ki niso glasovali za konordat. V skupščini pa pripadajo ti klubu JNS, Baričevićem klubu, Radikalnemu klubu, tako imenovanemu Delovnemu in Neodvisnemu klubu. V sprevodu so bili tudi kraljev zastopnik dr. Radenko Stanković, načelnik generalnega štaba Nedić, maršal in minister dvora Čolak in Boško Antič, bivši ministri, srbski pravoslavni ministri, med njimi Boško Jevtič, Davidović in Uzunović, nekaj senatorjev in zastopstvo Sokola. Na čelu sprevoda so nosili raztrgano cerkevno bandero v znak žalosti.

Od umrlega patriarha se je po končanem opelu poslovil v imenu pravoslavne srbske cerkve poslevočedi predsednik sv. Sinoda in zagrebški metropolit g. Dositej. Na Terazijah je govoril belgrajski župan Vlada Ilčić, na Slaviji predsednik Narodne odbrane Ilija Trifunović-Bircanin, ki je v svojem govoru naravnost hujkal ljudstvo, pred svetosavsko cerkvijo zastopnika ženskih društev Leposava Petković, zastopnik romunske, bolgarske in albanske pravoslavne veroizpovedi. V cerkvi so položili krsto v grob.

Množica se je po pogrebu mirno razšla, le nekateri posamezniki bi bili spet radi delali nered.

Strašno neurje s točo v kozjanskem okraju

Strašno neurje s točo je zadelo dne 26. julija ob šestih zvečer župnijo Buče, v sosednem okraju Kozje, in okolico. Toča je bila precej velika ter je s silnim viharjem in nalivom klestila cele pol ure. Najbolj prizadete so Buče. Neurje je segalo od Lesičnega, preko Verač, Buč, Lastniča, Prelaske in Sedlarjevega notri na Hrvaško. Toča je oklestila sadno drevje, vinograde in vse poljske nasade, celo otava po travnikih je popolnoma pomandana. Koruza kaže samo gola in večkrat prelomljena stebelca. Njive izgledajo kakor jeseni, če so pospravljene. Dobesedno so vsi poljski pridelki popolnoma uniženi. Skoda se čeni na več milijonov. Okrajni glavar je takoj pri merodajnih oblastvih storil primerne korake za najnujnejšo pomoč. Dne 29. julija se je sestala uradna komisija. Pomoč prizadetim krajem je nujno potrebna, ker je prebivalstvo v teh krajih že lani zadela taka nesreča, ki pa s sedanjo še dolgo nima primere.

Legija koroških borcev naproša vse tovariše s severne fronte, da ji v svojem in pa v splošnem interesu čimprej pošljejo na vpogled rešitev, s katero jim je bila pred leti zavržena prošnja za priznanje proslavoljstva.

Kulturni koledar

Jakob Missia

30. julija 1838 se je rodil na Moti v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru goriški nadškof in kardinal Jakob Missia. Gimnazijo je študiral v Gradcu, prav tako tudi teologijo. Teološke študije je nadaljeval v Rimu. Potem je imel razne službe. L. 1884 je bil imenovan za ljubljanskega kneževskega. Leta 1897 je postal goriški nadškof, dne 19. januarja 1899 pa je postal kardinal z naslovno cerkvijo sv. Stefana na Celju. Mnogo se je trudil za duhovski naraščaj. Leta 1887 je poklical v Ljubljano jezuite. V svojih pastirskih listih je vedno obdelaval aktualna vprašanja. Njegovo slovenstvo je bilo v taktatnem javnem življenju (posebno od nasprotne liberalne strani) mnogokrat predmet razprav, vendar pa lahko verjamemo, kar je o njem napisal žitnik poslanec Suklje: Verjemite mi, da se on (M.) čuti Slovenca, z vsacim le slovensko občuje, nagovori ga slovensko, ako le sluti, da dočle slovenske umo... se ve, Slomšek on ni, kriva je njegova vzgoja...

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 30. julija: Abdon in S. Jutri, sobota, 31. julija: Ignacij.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrseva cesta 6, mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Kino Matica: Poslednji pogan.

TEL. 21-24 MATICA
Danes poslednjič.
Prekrasno filmsko delo
POSLEDNJI POGAN
V glavni vlogi lepa MALA in LOTUS
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

Dar mestnim revežem. Dediči pok. g. Josipa Eberla, zlatarja v Ljubljani, so nakazali mestni občini znesek din 3000, ki ga je pokojnik volil v svoji oporoki v prid mestnim revežem. Za plemeniti dar se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje.

Opozorilo upnikom delavcev, zaposlenih iz socialnih fondov. Nekateri brezposelni, zaposleni pri javnih delih in placevani iz socialnih fondov, dolgujejo zasebnikom razne zneske. Upniki so se doslej obračali na mestni socialni politični urad s prošnjami, da odteguje dolžnikom, zaposlenim iz socialnih fondov, v obrokih dolžne zneske od njihove delavne mezde. Mestno poglavarstvo opozarja upnike na sklep socialno političnega odbora mestnega sveta, sprejet na seji dne 21. julija t. l., po katerem se smatra mezda teh delavcev ne kot zaslužek, ampak kot podpora, zaradi česar se pooblašča socialno politični urad, da v bodoče odkloni odtegovalje dolgov od mezd delavcev, začasno zaposlenih iz socialnih fondov.

Zaposlenost v juniju

Konjunkturni prirast vseh zavarovancev pri OUZD znaša v juniju 1937 + 11.63% ali + 13.13%. Največji letni prirast izkazuje stavbna industrija, in sicer + 3073 delavcev ali + 54.13%. Število zavarovancev v tej industriji znaša 8750, ki je po letu 1931 najvišje. Sledi gozdno-žagarska industrija z letnim prirastom + 1986 delavcev ali + 31.73% in dosega število 8245 zavarovanih delavcev, katero je po letu 1931 tudi najvišje. Na tretjem mestu je tekstilna industrija z letnim prirastom + 1904 delavcev ali + 13.57%, sledi industrija kamenja in zemlje + 949 delavcev ali + 17.03%, kovinska industrija + 932 delavcev ali + 13.60% itd. itd. Vidnejša konjunkturnega nazadovanja ne izkazuje v tem mesecu nobena industrija.

Tudi v sezijskem pogledu so v prvi vrsti napredovale: gradnje nad zemljo (stvarstvo) z mesečnim prirastom + 1373 delavcev ali + 18.61%, gozdno-žagarska industrija + 768 delavcev ali + 10.27%, industrija kamenja in zemlje + 722 delavcev ali + 12.45% itd. itd. Pomembnejšega nazadovanja napram predhodnemu mesecu (maju 1937) ne izkazuje nobena industrija.

Slovinci iz Nemčije pridejo v domovino

Moers-Meerbeck: Zveza Jugosl. kat. in narodnih društev v Nemčiji s sedežem v Moers-Meerbechu, priredi 20. avgusta potovanje v domovino. Prihod na Jesenice 21. avgusta okoli 10. ure dopoldne, odkoder se peljemo do Lesce-Bled, ker imamo pa časa dovolj, se odpeljemo iz Lesc v avtobusi na Bled, kjer bo priložnost biti pri sv. maši, popoldne istega dne se odpeljemo na Brezje, kjer tudi prenočimo. Po cerkveni slovesnosti je odhod v Ljubljano. Oni, ki želijo že isti dan naprej k svojcem, lahko iz Ljubljane odpotujejo. Oni pa, ki bi radi ostali za daljša časa na Bledu, se vrnejo na Bled nazaj 24. avgusta zjutraj. To pa radi tega, da bodo imeli priložnost, da se udeležijo Izseljenskega kongresa, ki bo, kakor smo obveščeni, 23. Vožnja iz Duisburga ali Essena do Ljubljane stane 50.30 Rm. Vsem udeležencem toplo priporočamo, da se udeležijo prejema sv. zakramentov na Brezjah, kar naj velja tudi za one, ki govorijo samo nemški jezik. Odhod iz Ljubljane je 10. septembra dopoldne okoli 10. ure. 11. septembra smo zopet nazaj. Vsak udeleženec sme vzeti s seboj 10 Rm kovanega denarja, ostalo v »Reisekreditbriefu«. Kreditna pisma izdaja »Lloydreisebüro G. m. b. H. Essen«. Ta obdaja naj velja sorodnikom v domovini, ki težko pričakujejo veselega svidenja.

Maribor

Afera B. Schonskyja pred upravnim sodiščem v Celju. Kakor čujemo, je upravno sodišče v Celju deloma ugodilo pritožbi lastnika tekalnice tvornice Zelenka in Co. B. Schonskyja, ki je bil od finančnega sodišča finančne direktorje v Ljubljani zaradi prikrivanja dohodkov obsojen na 5 milijonov din, in mu kazen znižalo na okroglo 3 milijone din.

Slovesna otvoritev Mariborskega tedna bo v soboto dopoldne ob pol 11. na razstavišču. Otvoril ga bo zastopnik vlade minister dr. Miha Krek.

Motornje dirke, pri katerih bodo sodelovali Avstrijci, Italijani in naši domači najboljši dirkači, se bodo vršile v nedeljo popoldne na progi Maribor—Kamnica—Maribor. Za nje vlada med športniki veliko zanimanje.

Krožek mariborskega upokojenega učiteljskega ima 5. avgusta popoldne ob treh v gostilni »Pri turistu« na Belnavski cesti svoj sestanek. Vsi upokojeni učitelji prijazno vabljani!

Mariborski teden

Maribor, 29. julija.

Da postaja »Mariborski teden« od leta do leta važnejši faktor ne le v gospodarskem, ampak tudi v tujkoprometnem pogledu v celnem mariborskem okrožju, ni treba posebej podčrtavati. Zanimanje za Maribor raste po ustvaritvi kopališča na Mariborskem otoku, po izgraditvi krasne Pohorske gorke ceste ter skromnim začetkom temeljite poprave državne ceste, ki veže srednjo Evropo z morjem, od leta do leta. S tem zanimanjem pa raste seveda tudi potreba po novih perspektivah, preglednih kartah itd. Vsi dosedanjí perspekti, ki so bili tiskani po privatni inicijativi, so pošli že v lanske sezoni. Od septembra naprej je bil Maribor brez perspektiv, kar je bilo nevdružno ter so bile dnevne reklamacije po perspektivah iz tu- in inozemstva vsem Putnikovim uradom zelo neprijetne.

Po naredbi o pospeševanju turizma, ki je izšla 28. februarja 1936, so prevzela občine skrb za razvoj tajskega prometa na svojem teritoriju. Pristopno tujkoprometne zveze, ki poslujejo obenem kot zastopstva »Putnik«, vršijo z veliko požrtovalnostjo propagando ne le z vzdrževanjem modernih in sodobnih potovalnih in informacijskih pisarn, ampak uspejo komaj sprito minimalnih javnih podpor skrbeti za regionalno propagando in reklamo ter prirejanjem razstav doma in na tujem.

Tako je Tujkoprometna zveza v Mariboru izdala letos svoj reprezentativni prospekt o zdraviliščih in letoviščih v štirih jezikih, dalje skupno z ljubljansko Zvezo zimski prospekt ter folder Slovenije v 11 jezikih in pripravila že dalje časa srbohrvatsko izdajo odličnega Badjurjevega vodiča po Sloveniji. Ker omenjena naredba v občinskem proračunu za leto 1937-38 še ni prišla do izraza, nima občinska uprava za propagando na razpolago še nikakih kreditov. Da odpravi to neprijetno in zelo škodljivo nedostotke, se je uprava Mariborskega tedna v sodelovanju s Tujkoprometno zvezo in »Putnikom« v Mariboru odločila za izdajo lepega prospektu Maribora in mariborske okolice, ki je ravnokar izšel v slovenskem, srbohrvatskem, češkem, nemškem, francoskem, italijanskem in madžarskem jeziku in ki ne bo nudil le obiskovalcem Mariborskega tedna vse potrebne informacije in ilustracije Maribora, ampak bo prav gotovo tudi pozneje pridobil našemu lepemu mestu novih obiskovalcev in prijateljev.

Lawn tennis turnir na VI. Mariborskem tednu. V okviru letošnjih športnih prireditev na VI. Mariborskem tednu priredi ISSK Maribor in SK Rapid v dneh 6., 7. in 8. avgusta lawn tennis turnir. Turnir obsega nacionalno prvenstvo dravske banovine in internacionalno prvenstvo mesta Maribora. Pravico sodelovanja imajo vsi amaterji in

Kaj pravi Nurmi o novih rekordih

Znameniti finski tekač, nekoč nedosegljivi junak športnih aren, živi danes v Helsinkih in ima tam modno moško trgovino. Živi torej čisto preprosto življenje udobnega meščana in po svojem zunanem videzu prav nič ne izgleda, da je bil to nekdaj mož, ki je bil imenovan in fotografiran večkrat, kot pa najznamenitejši ljudje današnjih dni. Toda športu je ostal še vedno zvest: danes je glavni trener finskih dolgooprogašev. Nurmi ima danes še vedno eno samo vročo željo — ohraniti finskiemu narodu hegemonijo na vseh dolgih progah. Junak iz Antwerpna, Pariza in Amsterdamu je še vedno asket in fanatik, kot je bil nekdaj.

Na vprašanje, koga smatra danes za najboljšega tekača na dolgih progah, je takole odgovoril: »Po vsem zunanem videzu je danes najboljši tekač na svetu na progah 3000 in 5000 metrov Šved Johnson. Na 10.000 metrov je najboljši naš Ilmari Salminen. Prejšnjo nedeljo je postavil kar tri svetovne rekorde v enem samem teku in to na 10.000 metrov v polurnem teku in v teku na šest angleških milj. Prepričan sem, da bo Salminen v štirih tednih postavil na 10.000 metrov čas 29:45 do 29:50. S tem časom bo najboljši med najboljšimi na vsem svetu. Tekel bo 10.000 metrov manj kot 30 minut, kar se celo meni ni posrečilo. Odkrito priznam, da je Salminen hitrejši in boljši, kakor sem bil jaz.

V tekih na 3000 m bomo imeli v letošnjem letu še velike borbe za svetovno prvenstvo. Naj-

Z letalom iz Ljubljane v Celovec

Ljubljana, 30. julija.

Poslužite se vožnje z letalom iz Ljubljane v Celovec. 20 minut traja vožnja, ki vas dvigne visoko nad našo zemljo in vas čez Karavanke popelje k Vrbskemu jezeru. Moderno trimotorno Junkerovo letalo družbe ELAG vozi vsak torek, četrtek in soboto. Ob 15. se dvigne v Ljubljani in prispe v Celovec že ob 15.25. Vožnja na tej progi velja le 200 din. Družba do 5 oseb uživa 20%, od 5 do 10 oseb pa 30% popusta od vozne cene. Če se vas zbere družba 6 ljudi, se lahko peljete v Celovec že za 140 din. Edinstveni so pogledi z višine na Karavanke, na Gorenjsko in na Koroško z njenimi prelepimi jeziri. Ne zamudite te ugodne prilike! Nadaljnje informacije in vozovnice dobite pri Aeroputu, telefon 36-21.

Razveseljiv razvoj lesne industrije

Slov. Konjice, 29. julija.

Hudo so bili z našimi kmeti vred ob času sankcij proti Italiji udarjeni lesni trgovci, kateri so si prej nakopili velike količine lesa vseh vrst v zaloge. Ker je tedaj izvoz silovito padel, se jim je les po skladiščih kvaril, naš kmet, posebno pohorski, pa ni prodal od tedaj naprej popolnoma nič ter je temu primerno nihalo tudi njegovo gospodarsko življenje.

Ko so pa sankcije prenehale, se je, kakor po vsej Sloveniji, tudi pri nas pričela lesna kupčija živahno stopnjavati. Kmetje so spet pričeli podirati in voziti na žage, lesna trgovina je napredovala z vidnim razmahom. Postaja v Zrečah in Slov. Konjicah sta beležili vedno več vagonov mesečno. Danes se je ta trgovski posel pri nas tako razvil, da se pohorsko kmetu od veselja začnejo vrikati, ko pelje les na žago. Saj ga proda za veliko višjo ceno kot prej. Vozniki z vrha Pohorja spravljajo v dolino vsak dan velike količine plovov. Največ lesa kupuje Gospodarska zadruga v Zrečah, kateri prodajo lesno blago kmetje od vseh strani: Pohorja, Prihove, Ži, Slov. Konjice in drugod; pa tudi drugi trgovci ne zaostajajo. Telega napredka je iniciator gotovo važna pogodba med našo državo in Italijo, katero so naši lesni izvozniki z vsemi gospodarskimi krogi vred izrecno in toplo pozdravili. V splošnem gre sedaj naše gospodarstvo kvišku v veliko zadovoljstvo vseh.

sicer za prvo prvenstvo oni, ki imajo stalno bivališče v dravski banovini in ki so pri JTZ verifikirani člani klubov v isti banovini. Pri drugem tekmovalju morejo sodelovati igralci, ki imajo po dohodli PILT stalno pravico pri mednarodnih turnirjih. Ta zanimiva športna prireditev se bo vršila na osmih turnirskih igriščih ISSK Maribora in SK Rapida. Prijave je vpslati do srede, dne 4. avgusta do 18. ure na naslov, ravnatelj Fran Babič, Maribor, poštni predal 55. Prijave so nepreklence. Prijavnino je plačati pred prvim nastopom. Zunanji udeleženci morajo biti najpozneje v petek 6. avgusta ob 17. uri na igriščih. V vsaki konkurenci so razpisane tri nagrade v obliki plaket. Udeleženci turnirja uživajo vse ugodnosti, ki jih nudi Mariborski teden (50% popust na železnicah itd.). Prijave za stanovanja in druge želje je nasloviti na vodstvo Mariborskega tedna.

Vsredržavna tujsko prometna razstava. Izredna agilnost in neumornost delovanja na polju tajskega prometa mariborske Tajske prometne zveze je znana. Prav tako so v dobrem spominu krasne prirejene tajske prometne razstave vseh dosedanjih Mariborskih tednov, saj so te razstave vzbujale pozornost vseh obiskovalcev MT. Letos se je odločila naša Tajska prometna zveza prirediti razstavo, ki bo njen namen vzbuditi pri obiskovalci zanimanje za lepote naših krajev v celí državi, torej bo to nekaka vsredržavna tajska prometna razstava. Posebno letošnje razstave bodo krasni fotografski posnetki v velikosti 100 x 110 cm, torej izredno velike in nad vse krasne povečave, ki bodo nazorno prikazovale krasote naše lepe domovine.

Trije komiki, Josip Povhe, Anton Harastovič in Milan Kosič bodo pri predstavi »Sen kresne noči« v mestnem parku razveseljevali gledalce s humorističnimi nastopi in dialogi ter na koncu predstave z grotesknim plesom tako zvanim bergomask-om. Pri uprizoritvi bodo sodelovali tudi komjeniki ter zato opozarjamo občinstvo, da upošteva odredbe rediteljev in ne hodi ob ograjenem prostoru, ker je to v interesu varnosti gledalcev. Iz Ljubljane sta prispela dramska prvačka Slavko Jan in Vida Juvanova, ki že pridno vadita z ostalim ansamblom. Vaje se vrše že na gledališkem prostoru v mestnem parku. Z ozirom na ogromno zanimanje za vse predstave »Sna kresne noči« opozarjamo občinstvo, da si nabavi vstopnice v predprodaji v Jadranski straži, Maribor, Gregorčičeva ulica 26, telefon 29-70.

Poslužite se možnosti izletov z najmodernejšimi avijoni »Oeag«-a na Jadran ali Vrbsko jezero. Informacije pri »Putnik«-u.

boljši po rezultatih je danes Šved Johnson. Toda, če bo zmagal proti močnim nasprotnikom, zelo dvomim. Kot tekač je mlad in je kot tak premalo taktilen in ima preslab končni spurt. Sredi avgusta se bodo srečali v Helsinkih naši najboljši finski tekači Isohollo, Höckert in Salminen s Švedom Johnsonom. Vsi imajo v letošnji sezoni že zelo lepe čase in prepričan sem, da bo ta četvorica najboljših tekačev na proti 5000 metrov nudila krasno borbo in najbrž tudi nov svetlovni rekord.

O mladem finskiem tekaču Pekuriu in Madžaru Szabu je Nurmi rekel, da sta oba zelo talentirana tekača, da sta pa oba telesno preveč šibka, da bi mogla doseči še boljše rezultate kot sta jih do sedaj.

O samem sebi pa je Nurmi povedal še naslednje: »Danes sem srečen in zadovoljen. Vendar mi je težko, ko moram danes samo gledati na športnih igriščih in ko nič ne tekmujem. Kadar sem namreč tekkel, sem tekkel zaradi svoje strasti in nikdar za denar. Vse to je bilo tako zanimivo. Mnogo sem potoval in videl tujih dežela, toda priznati moram, mir, ki ga imam sedaj, je tudi nekaj lepega. Dvajset let sem neprestano treniral, vedno sem videl in čital svoje ime v časopisih, nikdar nisem imel miru, kajti vse svet me je poznal in vedno sem šel na bodisi na ulici, bodisi v hotelih, bodisi na vlaku, kako so ljudje med seboj šepetali: Glej, Nurmi gre. Neprestano sem moral bežati pred zbiraleci avtogramov in zato sem tudi vesel miru, ki ga imam danes.«

Tabor kmetске mladine na Polzeli

v nedeljo, dne 1. avgusta 1937

Vrli polzelski fantje, ki so že pred leti pri orlovskih nastopih zbujali pozornost in navdušenje, so se po teh letih pristnega premora zopet združili še v večjem številu v naše organizacije. Zopet so se začeli zbirati v svojem Prosvetnem domu, ki so ga sami zgradili z lastnimi žilji in lastnimi sredstvi in ga komaj, komaj vzdržali v teh letih še za svojega, dasi prireditelji niso mogli imeti. Zalostni so bili, saj jim je bilo odvzeto njihovo največje veselje, toda upali so, da bo prišel čas, ko jim bo povrnjeno, kar jim je bilo odvzeto, ko bodo lahko zopet zaživel v naših lepih organizacijah.

Prišel je ta čas. Že jih zopet združuje nekaj mesecev lepa dvorana, kjer se izobražujejo in si krepijo telo. V nedeljo, dne 1. avgusta pa hočejo pokazati, kaj so ustvarili v tem kratkem času. Ko bodo priredili sami telovadni nastop.

Ob 1. popoldne se zberejo udeleženci na kolkodvoru, odkoder se bo razvil sprevod proti cerkvi, kjer bodo ob pol dveh slovesne litanije. Po opravljeni pobožnosti odkorakajo udeleženci v določnem redu na telovadišče na Breg, kjer se začne tabor ob treh. Na taboru govoriča g. dr. prof. Hanželič in polzelski župan g. Turnšek Pongrac. Sledila bo telovadba polzelskih fantov, pa tudi dekleta bodo v lepem številu nastopila s simbolično vajo.

Zagorje ob Savi

Zagorje, dne 29. julija 1937.

Bojevniki zbirajo prijavitelce za Brezje, kamor bo v primeru zadostnega števila prijavitelcev vozil z avtobusom g. Govejšek. Zeleti je, da se prijavi čem več starih borec, da se skupno poklonimo brezjanski Mariji na njen praznik, dne 15. avgusta. Prijave sprejema g. poslovodja konzuma v Zagorju Pečnik.

Za prosvetni tabor na Izlakah je v dolini znatno zanimanje. Zdi se, da bo v nedeljo, dne 8. avgusta Zagorje na taboru častno zastopano.

Velike motnje povzroča električni tok ne samo pri sprejemnih radijskih aparatih, marveč tudi že pri razsvetljavi sami. Zeleti je, da bi merodajni činitelji naredili vse, da označene motnje čim prej odpravijo. Zdi se, da so nekateri elektrovi preobremenjeni.

Od tu in tam

Svečano opelo je bilo večeraj ob 11 dopoldne v ljubljanski pravoslavni cerkvi za pokoj umrlega patriarha Varnave. V cerkvi se je zbralo mnogo pravoslavnih vernikov, skoro ves oficirski zbor, dalje so prišli ban dr. Natlačen z gospo, general Popadič, predsednik apelacije dr. Golia, rektor dr. Samec, ljubljanski konzularni zbor, ki sta ga zastopala češkoslovaški konzul Minovsky in belgijski konzul dr. Dular, podžupan ljubljanski dr. Ravnihar in drugi odličniki. Nekaj minut po enajsti uri pa se je do cerkve pripeljal z dvorskim avtomobilom iz Brda knez namestnik Pavle v družbi kneginje Olge in njene matere kneginje Jelene. Knez namestnik je prisostvoval cerkvenemu opretilu ves čas stoje. Po zaključku opela pa so se visoki gostje spet odpeljali iz Ljubljane nazaj na Brdo.

V prvem polletju letos je bila Nemčija naš največji kupec kakor tudi največji prodajalec. V uvozu iz naše države si stoji države takole: prva Nemčija z 20.46%, za njo Avstrija s 14.06%, potem pa slede: Francija, Italija, Belgija, Anglija, Češkoslovaška, Madžarska, Združene države, Nizozemska, Grčija, Švica, Danska itd. Vrstni red držav, ki k nam uvažajo, pa je sledeč: prva Nemčija z 31.38%, druga Češkoslovaška z 10.62%, nato Italija, Avstrija, Anglija, Združene države, Britanska Indija, Madžarska, Romunija, Belgija, Francija, Poljska, Argentina, Grčija, Švica, Nizozemska, Brazilija itd.

Nov nos so v Zagrebu zdravniki naredili Jovanu Veljači iz Mostancev pri Petrinji. Še kot mladega dečka ga je napadla huda bolezen »lupusa«. Bolezen mu je uničevala lice in nos. Fanta je bolezen, ki se je vedno le slabšala, strahovito potrla. Odpadel mu je tudi nos. Začel je misliti na samomor. Nazadnje se je pa le odločil in šel k zdravniku dr. Bevcu v Zagreb. Ta ga je poslal naprej k profesorju dr. Serčerju. Serčer je Veljačo zdravil dve leti, nazadnje se mu je pa posrečilo, da je bolezen ne samo zaustavil, temveč tudi preprečil. Fantu, ki je bil brez svojega nosa, je pa naredil drugega. Ker je šlo vse posrečilo, jo je Veljača že vesel odkuril domov s »prilepljenim« nosom.

15 letno dekle so odpeljali neznanici iz Smarjega pri Rimskih Toplicah. Pri kmetici Antoniji Polet je živeo že nekaj let dekle, ki je bilo nezakonska hčerka Jane Zabukovnik, ki je bila dolga leta služkinja v Zagrebu. Ko je bila mala Jana stara šest let, jo je mati dala v rejo h kmetici Poletovi. Pred nekaj dnevi pa se je v vasi nenadno ustavil avtomobil, v katerem sta sedeli dve ženski in dva moža. Zvabili so dekle v bližino, nakar so jo odpeljali z avtomobilom neznanu kam. Poletova je zadevo takoj prijavila oblastem, ki sedaj iščejo ugrabljeno dekle. Verjetna je domneva, da je hčerko ugrabila mati sama, kajti tudi mater, ki je do nedavnega bivala še v Zagrebu, ne morejo najti.

Skozi mrtvašnico je vlomil v cerkev v Konavljah in jo izropal še neznan ropar. Ponoči se je ropar splazil v mrtvašnico, ki se nahaja v neposredni bližini cerkve. S pomočjo nosilnic se je povzpelo do okna in zlezal v cerkev. Oplenil je vse nabiralnike, snel s kipov prstane in drugo zlatino, ki je pobožni ljudje darujejo, odnesel je pa tudi velik zlat križ. Za seboj ni zapustil nobene sledi.

Pomiriti je hotel prepirljivce, pa je jo sam skupil. V ponedeljek so se v Tjensnem pri Sibeniku sprli Čubričevi in Jelusičevi. Trije Čubričevi bratje: Anta, Sima in Ivan so se kregali in premetavali z Jelusičevimi ljudmi. Ko je stari Jelusič to videl, je skočil med nje in jih začel miriti. Takrat je pa k njemu pristopil stari Čubrič in ga sedemkrat zabodel z nožem v prsa. Jelusič je potem v bolnišnici umrl.

Prve posledice slabe žetve po svetu so se pokazale tudi pri nas, čeprav imamo pri nas tudi letos bogat pridelek pšenice. V Sibeniku se je kruh že podražil za 25 par pri kilogramu belega, in za pol dinarja pri kilogramu polnega kruha. Naši pridelovalci, ki imajo velike zaloge pšenice, dvigajo cene, ker vedo, da bo povpraševanje veliko. Tako bomo tudi mi doma morali jesti dražji kruh.

Za zračno zvezo med Atlantskim oceanom in Crnim morjem se pogajajo letalske družbe držav, preko katerih bi zveza vodila. Naša letalska družba bi pri tem igrala veliko vlogo. Zveza bi vodila preko Francije, Italije, Jugoslavije in Romunije. Že dve leti teko pogajanja, vendar rezultatov še ni. Zlasti se zanimajo za to zvezo Italijani in Romuni, ker vedo, kakšnega trgovskega in turističnega pomena bi bila. Naša letalska družba pa nekoliko okleva, ker nima dovolj letal, da bi mogla redno vzdrževati promet.

Pri Osjeku so čistili korito Drave, ko so na dnu našli na temelje podpornikov mostu, ki ga je dal postaviti rimski cesar Hadrijan pred 1820 leti. Podpornika sta bila dva v medsebojni razdalji po 60 metrov. Ker pa pri nizkem stanju Drave temelja preveč ovirata plovbo, ju bodo pomateli ven. Vendar je tudi za to delo treba veliko napora.

V okolici Varazdina še vedno iščejo roparje, ki so ropali okrog v orožniških uniformah. Večraj so se trije neznanec s kosami v rokah pojavili pri mlinarju Silcu v Zabniku ob Dravi. Prosili so ga, naj jih popelje s čolnom preko Drave. Mlinarju so se neznanec takoj zazdeli sumljivi in jim je rekel, da gre domov po ključ in jim bo dal na razpolago drug čoln, ker da tisti, ki je bil privezan ob mlino, pušča vodo. Šile je šel v vas in poklical orožnike. Ko so neznanec zagledal od daleč skupino ljudi, so pobegnili. Čim so ljudje zvedeli zanje, so se zbrali kar tri vasi in so vsi začeli zasledovati neznanca. Obkolili so gozd, v katerega so neznanec pobegnili, ker so trdno prepričani, da so to tisti roparji, ki se tako večje skrivajo pred orožniki že nekaj dni.

Cene sladkorja so v naši državi najvišje, zato je pa poraba tudi najnižja, če primerjamo prve in druge številke s podatki iz drugih držav. Sladkor je tako drag, da bi ga morali šteti tako reko med luksuzne predmete. Pri nas porabi vsak prebivalec povprečno na leto le 4 in pol kilograma sladkorja. Iz tovarn gre sladkor po tehle cenah: kilogram sipe za 4 din, kilogram kock pa za 5.10 din. Da se pa tako drago prodaja, so pa krive neštene trošarine in dajatve. Tako se je moglo zgoditi, da se je v naši državi lani porabilo komaj 69.500 ton sladkorja.

Naročajte Slovenski dom!

Kralj bridkosti

Ko je pred nekaj dnevi prišel belgijski kralj Leopold III. na pariško razstavo, je njemu na čast napisal v nekem silno razširjenem francoskem časopisu članek sam Paul Claudel, bivši francoski poslanik skoro na vseh dvorih sveta in splošno priznani najgenijalnejši, globoko katoliški pisatelj.

Med drugim pravi: Sedanjí belgijski kralj je kralj bridkosti, kralj, ki so ga zvarili in izoblikovali neprestani udarci krute usode. Že takoj prvi dan, ko sem ga zagledal, me je dimilo otožno obličje tega krasnega kraljevskega sina, kot bi že slutil, da ga nič dobrega ne čaka v življenju. Med svetovno vojno je stal ob strani svojega očeta na Flan-drijskih bojiščih, se plazil po strelskih jarkih in videl vso grozoto človeške podivjanosti, v katero jih tira peščica dobičkaheljnih močninikov.

Samo nekaj let je užival veselje srečnega družinskega življenja v družbi svoje nad vse ljubljene

žene in treh otrok. Nato so pa nenadoma spet začeli udariti po njem kruti udarci usode: nenadna smrt njegovega očeta, nastop vladanja, smrtno ponesrečenje njegove ljubljene žene, ki mu je zadala tako bridko rano, da je ne bo nikdar mogoče ozdraviti. Kdo se še ne spominja mrtvaškega spreveda, v katerem nesrečni mož spremlja truplo svoje drage pokojnice po neverjetno dolgi poti do grobnice peš, ves ometen od srčnih bolečin, obezan in starih reber, ker se je tudi sam precej poškodoval in opraskal v oni avtomobilski nezgodi, ki je zahtevala življenje njegove žene.

Zato pa je tudi pri ljudeh zelo priljubljen. Koliko uspeha je že dosegel v neprestanih bojih med romanskimi Valonci in germanskimi Flamci, med katoliškimi in socialističnimi poslanci in ministri. On je odkril velike gospodarske zmožnosti ministra Van Zeelanda ter z njim vred že skoraj dosegel nekdanje blagostanje svojega naroda.

Sreča je opoteča

Še pred nekaj leti je bila Jeane Acker najbolj zavidanja vredna ženska na svetu. Bila je žena slavnega filmskega igralca Rudolfa Valentina; vsak dan je pregledovala na tisoče pisem, ki so jih pošiljale prismojene občudovalke njenega moža iz vseh strani zemlje, kar se ji je gotovo zdelo imenitno. Katera ženska ne bi bila ponosna, se ne bi naslajala ob mihi, da ima nekaj, kar nima nobena druga tovarišica, vedoča, da so ji tisoč in tisoč ljubkih in žarečih postavice iz vsega srca nevoščljivce za njeno srečo!

Po ločitvi od svojega moža leta 1929, je imela okrog 16 milijonov dinarjev premoženja, naloženega v neki banki. Toda prišel je neki polom, propast banke, izgubila je vse, kar je imela in danes igra neznatne vloge pri kakih manjših filmskih podjetjih, dobi nekaj sto dinarjev na teden ter mora skrbno gledati na svoje izdatke, če si hoče vsaj nekoliko prihraniti za stara leta.

Igrala je že za časa svojega moža; njegova slava je osvetlila tudi njo; hvalili so jo in slavili kot imenitno igralko, danes pa, ko bi ji to res kaj koristilo, je noče nihče več poznati. Tako hinavski in podel je bil svet že od nekdaj, saj je že pred 2000 leti zapisal neki pesnik: Dokler ti je ereča mila, imaš prijateljev kolikor hočeš, nesrečo pa kar sam prinašaš! In še danes, v tako kulturnih, umsko in srčno izobraženih časih, moramo to resnico neprestano okušati.

Zanimivo je, da je tudi njen mož umrl kot siromak, brez vsakega denarja; njegova druga žena Nataša Rambova je podedovala po njem — en dolar.

Slava in bogastvo, ki spravlja ves svet v različno vrvenje, povzroča tudi najhujše in najnesramnejše zločine, kako hitro mineta, se razblinita v nič, kakor dim in veter in puščata žalostno podrtijo, razvaline, pogorišče, bridkost in osamljenost.

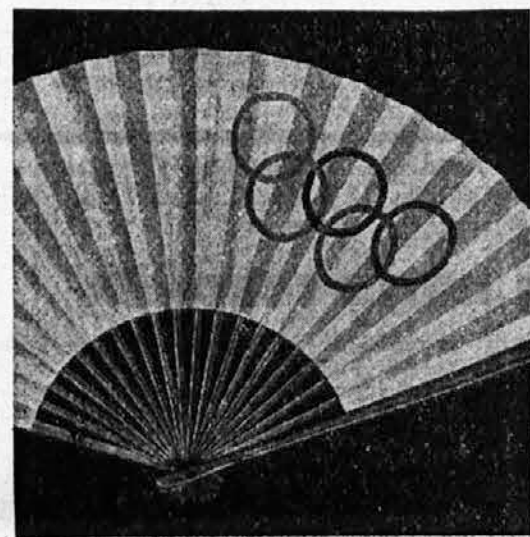
Hotelski uslužbenec podeželskemu gostu: »Vi bi seveda radi imeli v svoji sobi tekočo vodo?«
»Zakaj? Ali sem mar podoben postarvi?«

Arabski kralj Ibn Saud gre na obisk k predsedniku francoske republike Lebrunu.

Zvočniki v boju s kobilicami

Med pokrajinami, ki jih neprestano ogrožajo veliki roji kobilic in ki imajo zaradi njih ljudje vsako leto ogromno škodo, je tudi južni del Francije. Ta nadloga je tu doma že cela stoletja. Kmetje so se po teh pokrajinah že na vse načine prizadevali, kako bi pregnali nadležne kobilice s svojih polj in vinogradov. Edini način, ki je imel še vsaj malo uspeha, je ta, da so jih začeli preganjati z močnim vpitjem ali ropotom. Čim so kmetje zvedeli, da se približujejo od sosednjih krajev roji kobilic, so hiteli na polja in tam zagnali silen vrišč in ropot s pločevinastimi posodami in z nairazličnejšimi instrumenti so delali toliko hrupa, kolikor so ga pač mogli. Da so pregnali kobilice, je preteklo precej časa in ves ta čas niso mogli opravljati svojih vsakodnevnih opravil. Že zaradi tega samega so imeli dovolj škode, ker je moralo delo počivati. Novejši čas je pa prinesel nov izum, s katerim je mogoče ravno tako, če ne še bolj uspešno, voditi boj proti kobilicam. Na pomoč so prišli moderni zvočniki, ki so jih kmetje razpostavili na vseh nevarnih mestih.

Pahljača, ki je prišla v modo na Japonskem kot reklama za XII. olimpijado, ki bo l. 1940 v Tokiu.

Ciganska „kraljica“, ki ne bo več kradla otrok

Romunski časopisi so pred nedavnim objavili zanimivo poročilo o boju med orožniki in neko ciganko, kakršnega ni vsak dan na dnevnem redu. Ta ciganka se je pisala Ljuba Cerebovski. Čeprav je bila šele komaj 21 let stara, vendar so jo tamkajšnji cigani že izvolili za svojo kraljico. To je bila prav za prav voditeljica roparske tolpe, ki se je bavila predvsem z ugrabljanjem majhnih otrok, nato pa jih je prodajala naprej poklicnim beračem. Ker je ta svoj poklic izvrševala nad vse premete, je dolgo niso mogli izslediti, kaj šele, da bi ji prišli do živega. Sedaj se je orožnikom končno le posrečilo, da so našli sled za to čudovito ciganko. Zalotili so je ravno, ko je spet ukradla štiri otroke. Ob tej priliki so jo tudi prišli. Ko so jo hoteli ukleniti, se je ciganka branila kot ranjena divja zver. Uporabila je celo orožje, ki ga je nosila vedno s seboj. Ko je videla, da ne more več ubežati, je usmrtila vse štiri pravkar ugrabljene otroke, nato pa začela streljati tudi na orožnike. Ti je seveda niso ogledali križem rok, pač pa so tudi začeli streljati nanjo. V tem boju je padla. Pravijo, da se

Najkrajša vojna vseh časov

Konec prejšnjega stoletja, leta 1896, je napovedal sultan, ki je gospodoval na vzhodnoafriškem otoku Sanzibarju, vojno Angliji, ker je pač smatral, da ta preveč posega s svojim vplivom v njegove pokrajine. Ko je prišla v London brzokavka o vojni napovedi, je dobila neka angleška bojna ladja, ki se je tedaj mudila v Sanzibariju, povelje, da začne obstreljevati sultanove palače. To se je zgodilo tako rekoč v trenutku, ravno tako hitro pa je bila potopljena tudi edina sultanova ladja, ki je bila zasidrana v pristanišču na Sanzibariju. Preteklo je točno sedem in trideset minut, odkar je prispela vojna napoved v London in že je bil sultan na begu ter je na njegovi palači zavihrala bela zastava. Vojna je bila končana. To je bila najbrž najkrajša vojna v svetovni zgodovini sploh.

Najhujši sovražnik žensk je neki profesor glasbe na Poljskem, ki je govoril in razlagal 26 ur samo o nizkotnosti žensk.

Egiptovski kralj Farouk I., ki bo v kratkem kronan

Če jim „pade krona z glave“?

Stavka pariških hotelskih uslužbencev je postala posebna privlačnost Pariza. Visoke dame in gospode imajo priliko ogledati si hotelske kuhinje oziroma kuhinjo sploh od blizu, ker si gospoda lahko kar sama postrže, kar se ji je v njihovih razkošnih domovih morda le težko posrečilo, da ne izgubi pri svojem služabništvu ugleda, ali kakor pravijo, da ji pri »nizkotnih« opravilih ne »pade krona z glave«. Tudi ravnatelj hotelov in drugo visoko hotelsko osebje se lahko vadi v snaženju čevljev, pospravljanju sob in postiljanju postelj svojih visokih gostov.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«. Ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 30. julija: 12 Po naših domačih stezicah (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Koncert oddelka godbe »Sloga« — 14 Vreme, borza — 15 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 15.30 Nac. ura: Ljudski glasbeni instrumenti (dr. Božidar Siročaj) Zagreb — 15.50 Zanimivosti — 20 Lucienne Boyer (plošče) — 20.10 Zena in šport (gđe Iva Pregelj) — 20.30 Maudrovo dudsko kvarteto iz Praga 21.15 Parma: Ksenija (opera na plošči) — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 30. julija: Belgrad-Zagreb: 20.30 Vokalni koncert, 20.50 Kvarlet, 21.00 Celó, 21.30 Zbor — (Dunaj): Budimpešta-Varsava-Beromünster: 19.05 Mozartova opera »Carolina pisec« (dirigent Arturo Toscanini), 22.30 Plesna glava — Trst-Milan: 17.15 Plesino, 21.00 Vokalni in instrumentalni koncert — Rim-Bari: 21.00 Plesino, 22.00 Pihala — Praga: 19.40 Ljudski koncert, 20.35 Simfonija »Faust« — Berlin-Hamburg: 20.10 Valčki in korale — Lipsko: 19.50 Vojška godba — Monako: 19.05 Mozartova opera »Figarova svatba« — Strassbourg: 21.30 Gledališki večer — Bukarešta: 19.55 Opera.

je prebivalstvo daleč naokrog oddahnilo, ko je zvedelo za njeno smrt. Ciganom seveda to ni bilo všeč, da so tako zgodaj izgubili svojo bojevitost »kraljico«.

Helena Mayer, ki si je pri tekmah za svetovno prvenstvo v sabljanju v Parizu priborila 1. mesto.

Vsemirski torpedo

Raketa, ki bi zletela v vesolje, dela učenjakom še vedno nepremagljiva težava. Zadnja, ki sta se s tem vprašanjem začela spet resno baviti, sta profesor fizike dr. Goddard in polkovnik Lindbergh. Izkušnje so pokazale, da se ni dobro prenašati in zato je tudi Goddard sklenil, da bo javnost obvestil o svojih načrtih za polet v vesolje šele tedaj, ko mu bodo ta rodila vsaj nekaj uspeha. Do tedaj ne namerava izraziti svojega mnenja, kdaj bi se v najboljšem primeru moglo računati na to, da bo človeka ponesla raketa v sinje višave, kljub temu, da je takšno raketo profesor Goddard že skoro dovršil. To bi bil nekaj zračni torpedi in bi mogli napraviti okoli 160 kilometrov poti nad zemljo. Čisto razumljivo je, da mora biti takšen izstrelak napravljen iz najodpornjšega gradiva, ki bi bilo dovolj močno, da bi premagalo velike razlike med temperaturo, ki vlada na zemlji in med ono v velikih višinah. Iz česa bo ta raketa sestavljena, prof. Goddard do danes še ni povedal. Nihče morda ne bi verjel, da bo ta zračni torpedi imel hitrost 1200 km na uro. Neverjetnim Tomažem pa prof. Goddard takole pravi: »Kdor ne verjame, se mu moram res upravičeno nasmejati. Vsakemu izmed teh pa svetujem, naj pride tedaj, ko bo torpedo zletel v zrak, na kraj, kjer bo izstreljen. Takrat bodo najbrž nekateri mislili, da se je približal konec sveta. — Pri dosedanjih poizkusih se je posrečilo doseči prav z omenjeno hitrostjo višino treh kilometrov. Razumljivo pa je, da v raketi ne bo sedel pilot, pač pa bodo v njej vsi instrumenti najpopolnejši, tako da bodo lahko nadomestili še tako dobrega pilota. Ko bo torpedo dosegel najvišjo točko, se bo začel počasi spet bližati zemlji in bo sam od sebe, brez volje kakšnega pilota, pristal.

Drobne

Glavni dobiček — ženin. Neki boksar v Vzhodni Poljski je priredil srečolov, na katerem je ponudil samega sebe za glavni dobiček. Igrajo seveda lahko samo ženske ki imajo več kot 30 let in ki niso blondinke. Srečke jim precej drago zaračuna. — Ze 160 piščancev in majhnih kokoši je pokradel in porzil neki jastreb na veliki kmetiji v Leicestersternu v Angliji.

Bogastvo v hlebu kruha. Neki brezposelni krojač v Varšavi je zbral zadnje denarce, da bi kupil sebi in družini hleb kruha. Ko je potem doma začel kruh rezati, je v njem našel diamant, ki je bil vreden nekaj sto tisoč dinarjev.

Peš na olimpijske igre v Tokio je odšel te dni iz Gradca neki graški glasbenik. — Trije Angleži pa so se odpravili s kolesi v Avstralijo.

Skrivnosten otrok. Neki avstralski deček, sin angleških staršev, je že pet let star, pa še sedaj ne zna nobene angleške besede, pač pa gladko govori italijansko. Živi seveda v Avstraliji pri svojih starših — nikdar se ni igral s kakimi italijanskimi ali drugimi tujimi otroki in v njegovem rodu ni niti kapljice italijanske krvi.

Gozd samih kaktjev. V ameriški državi Arizona se nahaja gozd, čigar drevje obstoja iz samih visokih kaktjev. V vseh mogočih oblikah rastejo znane bodicaste rastline iz zemlje ter dosega višino do 12 metrov. Najkrasnejši je pogled na ta čudoviti gozd v času cvetja, ko se na drevju odpirajo cvetlične krove v vseh mogočih barvah. Kot gozd je svojevrsten tudi živalski svet. Neke vrste pti, lisice, divje mačke, kače skorpijoni, sove in čuki obljudojejo edinstveno pokrajino, ki jo je država zaradi njene zanimivosti proglasila za državno last.

Naročajte Slovenski dom!

LJUBEZEN, KI UBIJA

Videl sem, da bi rad govoril.

Ustnice so se mu pregibale, a nikak glas ni prišel čez nje. Čez oči mu je šel val silnega, zadnjega napora.

Prijel je pero in je imel še toliko moči, da ga je pomočil v črnilo. Zapisal je nekaj na list papirja, ki je ležal pred njim.

Pogledal me je še enkrat. Ustnice so se mu vnovič pregibale, potem pa je padel kakor težka vreča...

Spominjam se...

Vidim truplo, iztegnjeno po preprogi med mizo in pečjo, komaj dva koraka od sebe...

Stopil sem proti njemu, sklonil sem se nad njegov obraz.

Zdelo se mi je, da me te oči še po smrti preganjajo s svojim pogledom.

Da, bil je mrtev. Zdravnik, ki je ugotovil smrt, je pozneje izjavil, da je bodalo prerezalo srčno mišico in takoj nato predrlo v levi srčni prekat. Če bi se ne bila kri razlila, bi smrt najbrž ne bila nastopila takoj.

Ne morem povedati, koliko časa je trajala vsa ta strahota. Niti ne vem, koliko časa sem stal ves trd in uničen na istem mestu. Prebadala me je ena sama misel: »Prišli bodo in jaz bom izgubljen!«

Ali nisem trepetal in se bal zaradi sebe. Kaj bi kdo mogel sinu, ki je hotel maščevati umorjenega očeta...?

A mati, mati!

Kam me je vse to pripeljalo? Zdaj je vse izgubljeno, vsa sladka skrb za njeno srečo, ki sem se je tako veselil, moje solze, moj nežni molk, vse. Zdaj bo treba ali vse povedati in razložiti ali ji pa pustiti vero, da sem jaz, njen sin, podel morilec.

Bil sem izgubljen!

Kaj pa, če bi takoj začel klicati na pomoč, če bi vpil, da se je očim nenadno zabol el sam pred menoj?

Toda, ali mi bodo verjeli in ali ni morda sam napisal na tisti kos papirja, ki je ostal na mizi, kaj, s čimer mi bodo lahko dokazali upor?

Ali bi uničil ta papir kakor ropar, ki izbriše za seboj vsako sled, preden zapusti kraj zločina?

Zgrabil sem veliki široki list. Črke na njem so bile za spoznanje bolj velike in bolj nerodne kakor ponavadi. Kako mi je trepetal v roki, ko sem bral:

»Odpusti, Marija! Preveč sem trpel. Hotel sem končati.«

Imel je še moč, da je to napisal. Ta njegova zadnja misel je zadevala le njo. V tistih kratkih minutah, ki so pretekli med mojim sunkom in med smrtjo, je spoznal to strašno resnico: da me bodo prijeli, da bom jaz vse

povedal, da bi pojasnil svoje dejanje, da bo mati zvedela za njegovo krivdo in njegov zločin in me je zato rešil s tem, da me je prisilil, da molčim tudi jaz.

Ali mi bo to sredstvo kaj koristilo?

Ali naj bi sprejel to strahotno plemenitost, s katero se je ta človek, ki sem ga tako sovražil, za vedno spravil z menoj?

Priznati moram, da je bil prvi moj gib ta, da bi list raztrgal in uničil tako prav vse, kar me je vezalo na tega človeka, vse do spomina na ta zadnji dar, ki mi ga je hotel dati, pa naj se zgodi potem, kar hoče!

Tisti trenutek sem pa pred seboj na mizi opazil sliko svoje matere. Bila je to fotografija še iz mladih let, ki je kazala mater v čudoviti večerni obleki. Gole roke so ji tičale v čipkastih rokavicah, v laseh je imela bisere, na njenem sklonjenem obrazu je sijalo veselje, še več, čista sreča...

Očim je žrtvoval vse, da bi jo rešil obupa, ki se je bo lotil, ko bo izvedela vso resnico. Jaz pa ji bom zadal usodni udarec in vedela bo hkratu, da je človek, ki ga je ljubila, umoril njenega prvega moža, čigar sin je potem umoril njega...

Zdi se mi, da me je edino misel na njeno bolelost preokrenila, da nisem storil tistega, kar sem hotel.

Položil sem papir nazaj na mizo.

Oddaljl sem se brez pogleda od trupa, ki je ležalo na preprogi.

Misel na včerajšnji beg iz velikega hotela mi je dajala pogum. Treba je bilo v drugo poskusiti, da bi odšel, ne da bi trepetal.

Vzel sem klobuk, odšel sem iz sobe ter zaprl vrata za seboj kakor človek, ki ga vse skupaj nič ne briga.

Prekoračil sem vežo, odšel po stopnicah. Stopal sem mimo služabnika, ki se je dvignil kakor stroj, potem mimo vratarja, ki me je pozdravil. Obadva me nista nič posebno pogledala.

Vrnil sem se domov kakor prejšnji večer, a še v silnejšem, še bolj žalostnem strahu.

Ali sem rešen, ali sem izgubljen?

Vse to je bilo odvisno samo od trenutka, kdaj bo kdo prišel v oči-movo sobo.

Če bi se mati vrnila le nekaj minut po mojem odhodu, če bi prišel takoj za mano kak drug obiskovalec, če bi stopil v sobo služabnik s pismom, takoj bom osumljen, kljub pojasnilu, ki ga je napisal gospod Termond pred smrtjo. Čutil sem, da je konec mojih moči. Nisem imel dovolj duševne sile, da bi se branil, tako silno sem bil truden, tako truden, da niti trpeti nisem mogel več.

Ostala mi je še samo ena moč in možnost: da sem sledil na stenski uri nihalu in gledal, kako teko kazalci.